

L'Àrea Metropolitana de Barcelona, un poder a l'ombra

L'oasi català perviu a l'Àrea Metropolitana de Barcelona. El PSC i CiU controlen una administració amb poder sobre 36 municipis i tres milions de persones. Un pressupost similar al de la Diputació de Barcelona, 500 funcionaris, 50 empreses o ens subsidiaris i competències en urbanisme, residus, aigua i transports fan de l'AMB un imperi que presideix Xavier Trias però governa Antoni Balmón. Gasta 4 milions d'euros en sous només per a directius i reparteix 800.000 euros en dietes. No hi ha mecanismes clars de control.

Text: Marc Andreu / Il·lustració: Jordi Borràs

Creada pel franquisme, infiltrada per l'esquerra municipalista, suprimida el 1986 per Jordi Pujol i dispersa des d'aleshores en tres organismes supervivents per ser finalment, fa quatre anys, reconstituïda per llei del Parlament i amb jurisdicció sobre 36 municipis i tres milions de persones, l'Àrea Metropolitana de Barcelona (AMB) és una desconeguda però important institució pública de segon grau (no elegible directament, similar a una diputació) on perviu l'oasi català. Amb el PP de simbòlica oposició, **un insòlit quadripartit format pel PSC, per CiU, per ICV-EUiA i per ERC governa una AMB que presideix l'alcalde de Barcelona, Xavier Trias (CiU), però on mana de veritat el vicepresident executiu i alcalde de Cornellà, Antonio Balmón (PSC)**. La [Junta de Govern de l'AMB, la completen](#), entre d'altres, *barons* locals socialistes, convergents, ecosocialistes i republicans com el tinent d'alcalde de Barcelona Antoni Vives (CiU); l'alcaldesa de l'Hospitalet, Núria Marín (PSC); l'alcalde del Prat de Llobregat, Lluís Tejedor (ICV-EUiA), i el regidor barceloní Jordi Portabella (ERC).

El que, *de facto*, és **l'últim gran bastió de poder supramunicipal que té el PSC**, i on una àmplia *sociovergència* funciona sense gaires entrebancs, està regulat per la Llei 31/2010, de 3 d'agost, i pel Reglament orgànic metropolità de 2013, que sembla més propi d'un ens legislatiu o governamental que no supralocal, com és el que reflecteix [la composició del Consell Metropolità](#). En la pràctica, l'AMB es regeix per una potent estructura gerencial [dirigida per Ramon Torra](#) i pensada per donar serveis tècnics, essencials o de **suport als 36 municipis metropolitans en matèria urbanística, de transport públic, de medi ambient, de gestió de residus i d'aigua i de promoció econòmica**. Tot plegat, a partir d'un pressupost anual de 606 milions d'euros -similar al de la Diputació de Barcelona i que gairebé és una quarta part del de l'Ajuntament de Barcelona- i amb una plantilla de 482 treballadors directes -449 funcionaris i 33 laborals- que, globalment, representa una massa salarial de 27 milions d'euros, [segons les dades disponibles a la web corporativa](#). Desglossat, el personal directiu i l'eventual o de confiança (en conjunt, algunes desenes de persones) suma quatre d'aquests milions d'euros en despeses de personal. **Els salaris mensuals dels directius oscil·len entre els 5.000 i els 8.000 euros, i es pot constatar que el gerent i tres directors d'àrea de l'AMB són centmilleuristes i cobren fins i tot més que els consellers de la Generalitat**. Són, concretament, el gerent, Ramon Torra; el director de Serveis Generals,

Antoni Novel; el director de l'Àrea de Medi Ambient, Carles Conill, i el director de Transport i Mobilitat Pelayo Martínez. Una altra desena de directius aspiren a *centmilleuristes*, amb sous que oscil·len entre els 84.000 i els 92.000 euros bruts anuals.

800.000 euros en dietes

Al juliol passat, l'exregidor del PSC a Barcelona Jordi Martí va revelar [en un article a El País](#) que, en un moment sense especificar, havia renunciat a les dietes per assistència a reunions de l'AMB perquè considerava "senzillament injustificable" una compensació que és "una pràctica molt estesa als governs locals de segon nivell". Com va explicar el mateix diari l'any 2011 i fonts oficials de l'AMB reconeixen que substancialment no ha variat, l'ens públic metropolità **destina uns 800.000 euros anuals per pagar regularment dietes al centenar d'alcaldes, regidors i alts càrrecs en els seus diferents òrgans. Aquesta xifra representa gairebé la meitat de la que destina el Govern de la Generalitat a dietes.** Tal com va publicar CRÍTIC el passat 23 de setembre, [la Generalitat es gasta cada any 1,7 milions d'euros en dietes per assistència a reunions](#). L'import de les dietes de l'AMB varia molt en funció del càrrec assistent i del tipus i periodicitat de les reunions (algunes de les quals, com reflecteixen les actes, amb prou feines duren 30 minuts). En tot cas, les dietes puguen, per la banda alta, fins als més de **1.100 euros que Trias i Balmón tenen dret a cobrar cada cop que van (cada dos mesos) al Consell Metropolità o (dues vegades el mes) a la Junta de Govern.** Els 17 membres de la Junta de l'AMB (8 alcaldes o regidors del PSC, 5 de CiU, 3 d'ICV i 1 d'ERC) disposen tots plegats, cada 15 dies, de 14.222 euros en compensacions autoritzades. Per la banda baixa, el mínim que l'AMB paga en dietes són els 144 euros destinats a cada assistent d'una simple comissió informativa. Després hi ha singularitats: 1.585 euros rep el portaveu del principal (i únic) grup de l'oposició (PP) per anar a una junta de portaveus. I uns 60 euros cobren els delegats de l'AMB per anar a reunions del Patronat de Collserola, esmorzar a banda, i on alguns treballadors denunciïn que assistents amb cotxe oficial han arribat a passar quilometratge.

Trinxeres polítiques disfressades de gestió

El poder de l'AMB supera la mateixa institució, perquè té influència i participació total o parcial en [una xarxa de 50 empreses, consorcis i organismes diversos](#). La filial més gran i coneguda és Transports Metropolitans de Barcelona (TMB), una companyia amb 7.000 treballadors de la qual l'AMB té el 100% de les accions i on fonts sindicals denunciïn l'existència de 603 càrrecs de confiança (un 8% de la plantilla) amb sous fora de conveni. Però també tenen el segell de l'AMB l'Institut Metropolità del Taxi, les empreses de sanejament i residus Emssa i Tersa, l'Institut Metropolità de Promoció del Sòl i Gestió Patrimonial (Impsol), el Consorci de Comunicació Local i el del Parc de Collserola, i els *think tanks* o *lobbies* metropolitans Barcelona Regional i Pla Estratègic Metropolità, per posar alguns exemples.

En aquest marc, la participació de l'AMB en la presa de **decisiones de rellevància política com la recent cessió del cànon de l'aigua a Agbar mitjançant una empresa mixta; la política d'augment tarifari del transport públic, o la futura revisió del planejament urbanístic metropolità vigent des del 1976** han fet que es comencin a aixecar veus, dins i fora de la institució, que qüestionen la seva transparència i critiquen la manca de mecanismes de participació i control democràtic. És el cas d'un regidor membre del Consell Metropolità i afí a un dels quatre partits de govern que, sota condició d'anonimat, admet: "Malgrat que Trias i Balmón venen l'AMB com un espai merament de gestió i més o menys neutre com potser era abans, en realitat s'ha convertit en un espai per fer política on caldria més transparència i accés ciutadà". La crítica, la comparteixen veterans funcionaris de l'AMB, en nòmina des d'abans del 1992, que admeten haver estat molts anys "pràcticament sense feina" i que ara veuen com unes "estructures històricament

sobredimensionades” comencen a rutllar millor. Tot i que, segons diverses fonts polítiques i laborals consultades, a l'AMB es manté l'estigma de ser “un cementiri d'elefants” perquè “els socialistes s'hi han atrinxerat més que mai”.

L'AMB serveix en safata a Agbar el cànon de l'aigua

El moviment veïnal i ecologista, aplegat a la [plataforma Aigua és Vida](#), considera un “fraud democràtic” el decret aprovat el passat 10 de juliol al Parlament, amb els vots de CiU i d'ERC, que fixa un **conveni entre l'Agència Catalana de l'Aigua (ACA) de la Generalitat i l'AMB pel qual la primera cedeix a la segona els recursos del cànon de l'aigua, durant 30 anys, a canvi d'una compensació única prevista pel mateix Govern en uns 800 milions d'euros a compte d'inversions en sanejament ja fetes per la Generalitat**. Aigua és Vida denuncia “un robatori a la ciutadania i als ajuntaments” perquè “es pretén fer pagar dues vegades” per inversions hidràuliques en part ja amortitzades i pagades amb fons de cohesió europeus que no s'han de tornar. Però, sobretot, els moviments ecologista i veïnal denuncien l'entrega d'un impost públic com el cànon de l'aigua a mans privades, concretament a Agbar, que ha creat la filial Aigües Barcelona Finance per emetre bons a compte del cànon i facilitar que l'AMB pugui pagar els 800 milions a la Generalitat. I és que tota l'operació pivota sobre la societat mixta publicoprivada que gestiona el sanejament metropolità: un ens creat per l'AMB el 21 de maig de 2013 –amb els vots favorables del PSC i de CiU, l'abstenció del PP i d'ERC i l'oposició d'ICV-EUiA– i que té Agbar de soci majoritari, ja que controla el 85% de les accions. El president executiu del grup Agbar, Àngel Simón, va ser gerent de l'antiga AMB entre el 1989 i el 1995, quan va deixar l'ens metropolità per ingressar a la companyia d'aigües propietat de La Caixa i de la multinacional francesa Suez.

Irregularitats al Consorci de Collserola

Els darrers dies, l'AMB s'ha vist esquitxada per altres polèmiques que, un cop més, evidencien com de resguardada queda aquesta institució al darrere d'alguns organismes en els quals participa com a actor rellevant. Així, la Sindicatura de Comptes va presentar al Parlament, l'1 d'octubre, el seu [informe de fiscalització sobre el Consorci del Parc de Collserola](#) corresponent a l'exercici de 2012. **La Sindicatura ha detectat irregularitats contractuals** –la plantilla “difereix de l'estructura real de treballadors” i les nòmines inclouen un complement de productivitat que aparentment no està regulat–, així com obres i serveis adjudicades sense concurs malgrat superar el límit mínim per ser-ho. L'AMB participa en el Consorci de Collserola, creat el 1999, al costat de la Diputació de Barcelona, de la Generalitat i de nou ajuntaments de la zona, i el seu pes en els òrgans decisoris és aproximadament del 30%.

La Caixa i Indra es queden la T-Mobilitat

D'altra banda, recentment s'ha conegut també que l'Autoritat del Transport Metropolità (ATM) –organisme on l'AMB comparteix Consell d'Administració amb la Generalitat i l'Ajuntament de Barcelona i que gestiona un pressupost de 1.089 milions d'euros aquest 2014– ha adjudicat la implantació i la gestió del **nou sistema de pagament del transport públic al grup SOC Mobilitat, integrat per CaixaBank, Fujitsu, Indra i Marfina**. L'única oferta que l'ATM tenia sobre la taula implica un contracte de 70 milions d'euros per implantar, a partir del 2016, la nova targeta T-Mobilitat que ha de substituir els actuals títols de transport. El coordinador nacional d'ICV, Joan Herrera, critica la “gestió privada de la T-Mobilitat” [en una entrada al seu blog](#). Específicament, **Herrera denuncia que la decisió d'atorgar la T-Mobilitat al grup capitanejat per La Caixa s'ha fet “sense que ni tan sols hagi passat pel Consell d'Administració de l'Autoritat Metropolitana del Transport, ni s'hagi vist el plec d'informació, ni les**

condicions ni l'adjudicació”.

El Pla General Metropolità o la rendible joia de la corona

Amb tot, un exalcalde socialista afirma que **“el gran poder fàctic de l'AMB” -que és poder polític i econòmic vestit de simple gestió- està en el seu “control de l'ordenació urbanística” a través del Pla General Metropolità.** Efectivament, el PGM és la joia de la corona de l'AMB des que la seva polèmica elaboració i aprovació entre el 1974 i el 1976 va ser el camp de batalla on el porciolisme, versió local del franquisme, es va batre en retirada davant del moviment veïnal i d'uns tècnics metropolitans progressistes dirigits per Albert Serratosa i Joan Anton Solans (que després seria totpoderós responsable d'Urbanisme a l'Ajuntament de Barcelona de la Transició i, posteriorment, a la Generalitat). Des del 1976, el PGM ha patit fins a un miler de modificacions puntuals, especialment significatives en nombre i característiques a partir de la dècada dels noranta. I, com explica l'exalcalde socialista, la clau de volta del poder de l'AMB rau en el fet que de les seves decisions aparentment tècniques depenen totes les plusvàlues de sòl que els canvis constants en el planejament urbanístic ofereixen als ajuntaments i a negocis sovint especulatius, amb les possibles derivades de corrupció o tràfic d'influències.